

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „NAMINUKAS“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS IR STEBĖSENOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kauno lopšelio-darželio „Naminukas“ Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos ir stebėsenos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis patvirtintomis LR Švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190.
2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti lopšelio-darželio bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškomis, aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.
3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą lopšelyje-darželyje.
4. Tvarkos aprašo tikslas – ugdyti pozityvų vaiko elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės, įstaigos, šeimos lygmeniu.
5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:
 - 5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;
 - 5.2. kiekvienas lopšelio-darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;
 - 5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.
6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:
 - 6.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.
 - 6.1.1. **patyčios gali būti tiesioginės** (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos):
 - 6.1.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;
 - 6.1.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;
 - 6.1.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atškirtis, gandų skleidimas ir kt.;
 - 6.1.1.4. **patyčios elektroninėje erdvėje**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešas gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.
 - 6.2. **patyčias patiriantis vaikas** – iš kurio yra tyčiojama;
 - 6.3. **besityčiojantysis** – vaikas ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.
 - 6.4. **patyčias patiriantis suaugusysis** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi ugdytiniai (-ai).
 - 6.5. **patyčių stebėtojas** – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias.

6.6. **prevencinė veikla** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis įstaigos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.7. **patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams; (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant ugdytinių tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.8. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui ir valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 patvirtintomis „Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V-625 patvirtintomis „Rekomendacijomis mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje“, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II. SKYRIUS

APSAUGA NUO SMURTO IR PATYČIŲ LOPŠELYJE-DARŽELYJE

8. Lopšelyje -darželyje draudžiama bet kokia smurto ar patyčių forma, nukreipta:

8.1. vaikų prieš vaikus;

8.2. įstaigos darbuotojų prieš vaikus, mokinių tėvus;

8.3. vaikų prieš darbuotojus;

8.4. vieno įstaigos darbuotojų prieš kitus darbuotojus;

8.5. vaikų tėvų (globėjų) prieš vaikus, pedagogus, kt. darbuotojus.

9. Bet kuris lopšelio-darželio darbuotojas ar kitas įstaigos bendruomenės narys (vaiko tėvas ar globėjas) apie pastebėtą ar jam žinomą atvejį turi pranešti įstaigos vadovui.

III. SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA BEI PREVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

10. Įstaigos vadovas tvirtina tvarkos aprašą.

11. Įstaigos vadovas atsako už saugios, sveikos, užkertančios kelią bet kokioms smurto ir patyčių apraiškoms, emociškai saugios ugdomosi aplinkos įstaigoje kūrimą, puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal Tvarkos apraše numatytą veiksmų seką.

12. Įstaigos vadovas, gavęs informaciją apie smurto ar patyčių atvejį mokykloje:

12.1. sukviečia suinteresuotus asmenis ir įvertina turimą informaciją;

12.2. informuoja teisės aktų numatytas institucijas apie įvykusį smurto ar patyčių atvejį;

12.3. bendradarbiauja su suinteresuotomis institucijomis dėl įvykusio smurto ar patyčių atvejo.

13. Smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos tvarkos įgyvendinimą koordinuoja lopšelio-darželio Vaiko gerovės komisija (toliau – VGK).

14. VGK nariai kasmet:

14.1. inicijuoja ir koordinuoja apklausos vykdymą ir apibendrina rezultatus.

14.2. surenka apibendrintus duomenis iš grupių auklėtojų, priešmokyklinio ugdymo pedagogų, direktoriaus pavaduotojo ugdymui apie lopšelyje-darželyje fiksuotus pranešimus dėl smurto ir patyčių atvejų ir atlieka jų analizę.

14.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias bei smurtą analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos priemonių planą;

14.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos bei intervencijos priemonių plano įgyvendinimą;

14.5. teikia siūlymus dėl smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos priemonių įgyvendinimo įstaigoje, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

14.6. teikia pasiūlymus lopšelio-darželio direktoriui dėl mokyklos Tvarkos aprašo tobulinimo.

II SKIRSNIS

UGDYTINIŲ SOCIALINIŲ IR EMOCINIŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

15. Įstaiga sudaro sąlygas kiekvienam vaikui nuolat dalyvauti ilgalaikėse socialines ir emocines kompetencijas ugdančiose programose. (**Socialinės ir emocinės kompetencijos** – vaikų savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo, kiti socialiniai įgūdžiai).

16. Direktoriaus pavaduotojas ugdymui koordinuoja įstaigoje vykdomų prevencijos programų vykdymą.

17. Ugdytinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

17.1. integruojant šių kompetencijų ugdymą į ugdymo turinį;

17.2. įgyvendinant prevencines intervencines programas: „Zipio draugai“, Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencinė programa (šios programos 5 temos integruojamos į ugdymo turinį metų bėgyje, pagal pedagogo nuožiūrą, susiklosčiusią situaciją bei atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnio ypatumus ir aktualumą).

17.3. organizuojant akcijas, projektines veiklas;

17.4. rengiant grupių bendruomenių ir mokyklos renginius.

III SKIRSNIS

POZITYVAUS ĮSTAIGOS MIKROKLIMATO KŪRIMAS IR VERTYBIŲ FORMAVIMAS

18. Įstaiga puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą. Joje nedelsiant reaguojama į smurtą ir patyčias. Įstaigoje puoselėjamos vertybės nurodytos Kauno lopšelio-darželio „Naminukas“ strateginiame dokumentuose (strateginis planas) - emocinio komforto vaikui užtikrinimas;

19. Įstaigoje susitarta dėl elgesio normų:

19.1. vaikų elgesio normos įtvirtintos grupės elgesio taisyklėse;

19.2. darbuotojų elgesio normos įtvirtintos Lopšelio –darželio „Naminukas“ darbo tvarkos taisyklėse.

19.3 Įstaiga kuria saugią aplinką, kuri apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: įstaigos veiklą ir valdymą, pozityvaus mikroklimato kūrimą, pozityvių vertybių formavimą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą bei tėvų globėjų) į(si)traukimą.

IV. SKYRIUS

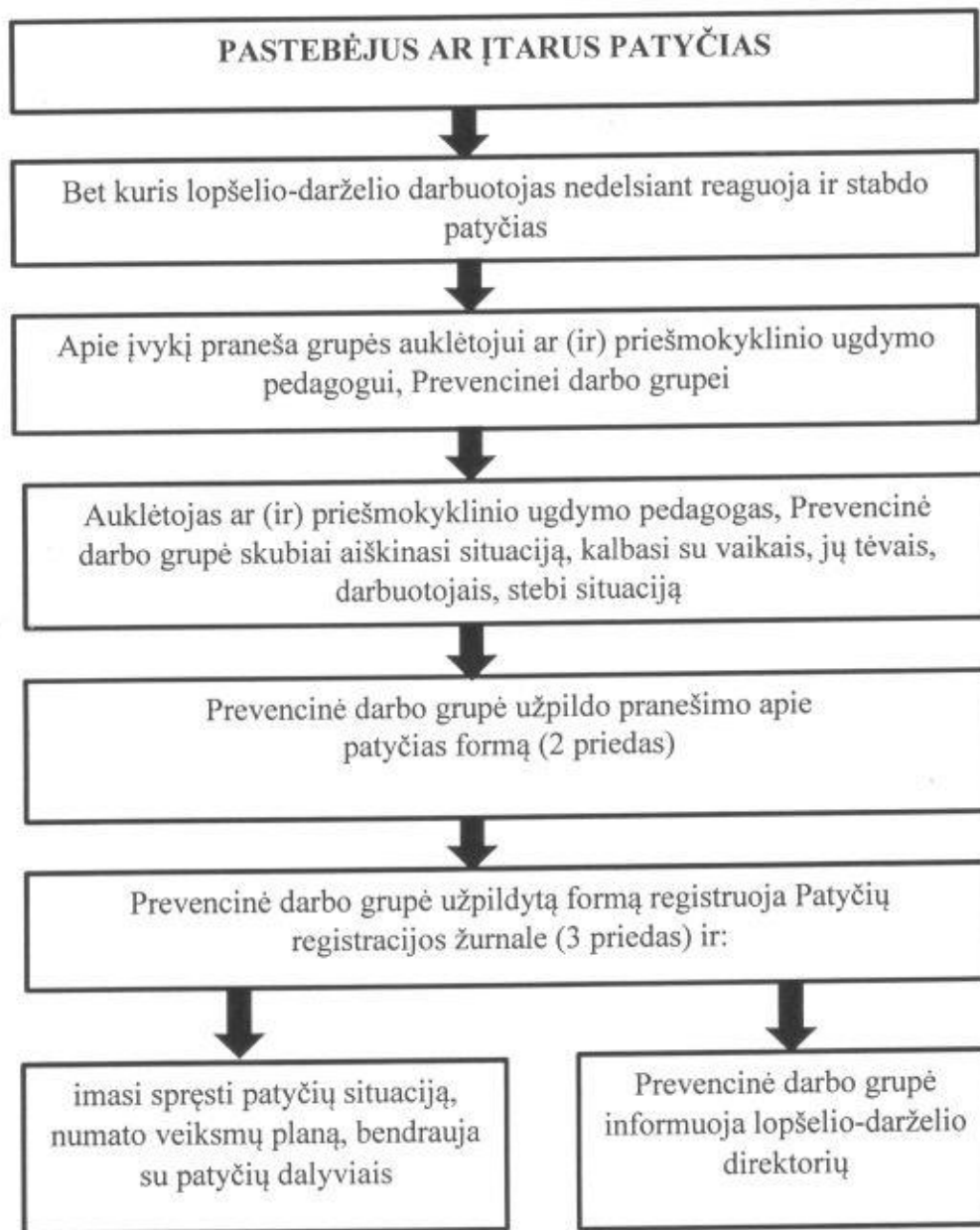
SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

20. Visais smurto ar patyčių atvejais (įvykusiais ar įtariamais) kiekvienas įstaigos darbuotojas vadovaujasi šia tvarka.
21. Bet kuris įstaigos darbuotojas (auklėtojas, pagalbos mokiniui specialistas, psichologas, meninio ugdymo pedagogas, vadovas ar nepedagoginis darbuotojas):
- 21.1. nedelsdamas reaguoja į smurtą ar patyčias ir tuojau pat jas stabdo;
- 21.2. primena smurtaujančiam (besityčiojančiam) vaikui įstaigos nuostatas smurto ar patyčių atveju ir vaikui elgesio taisykles;
- 21.3. dalyvauja įvykusio smurto ar patyčių atvejo tyrime, bendradarbiauja su suinteresuotais asmenimis ar institucijomis.
22. Grupės auklėtojas ar priešmokyklinio ugdymo pedagogas, kt. pedagogas, pastebėjęs ar gavęs informaciją apie smurtą ar patyčias (įvykusias ar įtariamias):
- 22.1. nedelsdamas išsiaiškina situaciją, nustato, koks tai atvejis (smurto ar patyčių), vaikui primena elgesio taisykles;
- 22.2. organizuoja individualius pokalbius su smurtą ar patyčias patyrusiu vaiku, smurtavusiu ar besityčiojusiu vaiku, jei yra, su smurto ar patyčių stebėtojais;
- 22.3. įvertinęs įvykį, nedelsdamas, tą pačią dieną, informuoja visų situacijos dalyvių tėvus (globėjus) apie įvykusį smurto ar patyčių atvejį. Jei yra poreikis, kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;
- 22.4. vykdo tolesnę smurto ar patyčių situacijos stebėseną;
- 22.5. nustatęs sudėtingesnę smurto ar patyčių atvejį arba nesiliaujant smurtui ar patyčioms, skubiai informuoja vadovus, užpildo „Pranešimo apie smurtą ar patyčias“ formą (Priedas Nr.2), perduoda ją įstaigos vadovams.
- 22.6. įtardamas apie vaiko patiriamą smurtą šeimoje (fizinis, psichologinis smurtas, nepriežiūra) ar gavęs informaciją apie patirtą smurtą šeimoje, informuoja įstaigos direktorių;
23. Esant sudėtingesnei situacijai inicijuojamas V GK posėdis:
- 23.1 vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą situaciją; numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais...) supažindina galimomis pasekmėmis;
- 23.2. esant reikalui organizuoja pakartotinus susirinkimus situacijos įvertinimui;
24. Vaikui pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kt. darbuotojo ar esant smurto apraiškoms prieš darbuotojus, asmuo pastebėjęs ir /ar įtaręs patyčias , smurtą turi informuoti lopšelio – darželio direktorių, kuris imasi lopšelio-darželio tvarkos apraše ar kituose dokumentuose numatytų veiksmų;
25. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius lopšelyje-darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba;
26. Kai įstaigoje nėra švietimo pagalbos specialistų ar yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti įstaigoje, mokyklos direktorius ir/ar administracijos atstovas nukreipia vaiką ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į pedagoginę psichologinę tarnybą.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.
28. Su šiuo tvarkos aprašu supažindinami visi darbuotojai pasirašytinai.
29. Smurto prevencijos, intervencijos ir stebėsenos vykdymo tvarkos aprašas talpinamas lopšelio-darželio internetinėje svetainėje susipažinti tėvams ir kitiems suinteresuotiems asmenims.

**KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „NAMINUKAS“
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „NAMINUKAS“ PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS

Pranešimo data _____

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmens, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius:	
Asmens, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius:	
Asmens, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

Veiksmų po įvykio, planas su:

Asmeniui patyrusiu patyčias:	
Asmeniui, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais lopšelio-darželio darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

Patyčių registracijos žurnale Nr. _____